

Expunere de motive

Revoluția din Decembrie 1989 a reprezentat un moment de imensă importanță în istoria modernă a României. Evenimentele declanșate în țara noastră, la finele anului 1989, s-au înscris în mod logic, în procesul est-european aflat atunci într-o derulare accelerată. Regimurile comuniste din această zonă geografică s-au prăbușit rând pe rând, marcând înlăturarea elementelor specifice sistemelor totalitare.

După cum se știe, multe localități au fost teatrul unor lupte grele, în care au căzut la datorie persoane nevinovate.

În Turda au fost ucise 13 persoane și rănite 31 în perioada 22 dec. - 25 dec. 1989, iar lupta s-a desfășurat până la apariția noilor forme de organizare politico-administrative constituite de revoluționari, culminând prin condamnarea și executarea cuplului dictatorial, în data de 25 decembrie 1989.

După cum se știe, Localitate-martir, denumire generică pentru sat-martir, comună-martir sau oraș-martir, reprezintă un titlu acordat unor localități din România, ca simbol al cinstitii de către Patrie a eroismului manifestat și a memoriei martirilor căzuți pentru cauze naționale.

Considerăm că pe harta orașelor martir din România, ar trebui să fie și municipiul Turda, deoarece, în Decembrie 1989, acest oraș a plătit cu prisosință tributul său de sânge pentru triumful Revoluției.

Totodată, atașăm la expunerea de motive, răspunsul Primarului municipiului Turda, Tudor Ștefanie, către Asociația Luptătorilor din 22 Decembrie 1989 Turda, prin care își exprimă acordul cu privire la demararea procedurilor prevăzute de legislația în vigoare, în vederea declarării ca "Oraș Martir".

Inițiator:

Deputat PC-PLR – Vicențiu-Mircea IRIMIE

Dep. PC-PLR - POON MOLDOVAN

Dep. PC-PLR DUMITRU GEORGIA

Dep. PC-PLR NEGRUT CORNELIU

Dep. PC-PLR DRĂGHINEA VEȘTE

Dep. PC-PLR TÂMBĂȘESCU ANA

Dep. URCAN FLORIN

Dep. CUPȘA ROMAN

Dep. CEFAR CIOATĂ

Dep. Șeluta Cătălina

Dep. PC-PLR CUPȘA TOM

Dep. TOCUT DORU-LAURENȚIU

Dep. KONSTANTIN GALAN PC-PLR

Dep. CORBOS ALEXANDRU PSD

ROMANIA
JUDETUL CLUJ
MUNICIPIUL TURDA
PRIMARIA TURDA
NR. INREG. 10050/11.05.2015

Catre,
Asociatia Luptatorilor din 22 Decembrie 1989 Turda
Turda, Piata 1 Decembrie 1918 nr. 3, jud. Cluj

Dlui Presedinte Gherman Marian Mircea

Urmare solicitarii dumneavoastra inregistrata sub numarul de mai sus, va comunicam urmatoarele:

Avand in vedere evenimentele petrecute in perioada 14-25 decembrie 1989, Municipiul Turda, reprezentat prin Primar – Tudor Stefanie si Secretar – Paula Letitia Mic, isi exprima acordul cu privire la demararea procedurilor prevazute de legislatia in vigoare, in vederea declararii ca „Oras Martir”.

Primarul municipiului Turda,
Tudor STEFANIE

Secretarul municipiului Turda,
Paula Letitia MIC

Red. P.M.
2 ex.

NOTA SINTEZA

privind concluziile ce se desprind din ansamblul probelor administrate în legătură cu evenimentele din decembrie 1989 din municipiul Turda

4. În perioada evenimentelor din decembrie 1989, în municipiul Turda au decedat prin împușcare 13 persoane, iar alte 28 persoane au suferit leziuni corporale în urma împușcării.

Până în dimineața zilei de 23.12.1989, situația în municipiul Turda a fost clară, în sensul că nu s-au tras focuri de armă de către forțele de ordine și nu s-a acționat împotriva demonstranților.

Pe baza măsurilor ordonate de eşaloanele superioare, comandantul garnizoanei Turda a luat, începând cu după-amiaza zilei de 22.12.1989 măsuri de întărire a pazei cazărzii. În incinta acestor cazărzi se găsesc dislocate U.M.01291, U.M.01342, U.M.02270, U.M.01381, U.M.01213 și U.M.01243.

Intrucât la aceste unități s-au recepționat multiple mesaje alarmiste de la persoane civile privind acțiunea unor elemente cu preocupări de atacuri teroriste (ceea ce însă după efectuarea cercetărilor nu s-a confirmat), paza cazărzii a fost întărită din ordinul comandantului U.M.01342 Turda cu un detașament de 22 militari, comandați de un ofițer. Aceștia au fost dispuși pe latura de sud a cazărzii înspre nodul de comunicație Turda-Cîmpeni-Alba-Iulia. Militarii din U.M.01291 erau în gardă, în posturi de sanținelă dublate, avînd misiunea de a acționa cu foc de armă, cu respectarea prevederilor legale, orice persoană care ar fi încercat să pătrundă în zona de responsabilitate.

În noaptea de 22/23.12.1989, militarii aflați în dispozitiv, inclusiv săntinelele din posturi au fost nevoiți să-și îndeplinească misiunea în condiții extrem de grele, datorită frigului, întunericului și ceații foarte dense care a diminuat vizibilitatea sub 2 m, pînă aproape la zero.

În aceste condiții, înspre dimineață, un militar neidentificat din U.M.01342 aflat în dispozitiv, părăindu-i-se ceva suspect

ca un obiect prin zona unității militare a fost rănit în picior numitul Podariu Simion (dos.nr.164/P/1991). Focul s-a deschis de către mai mulți militari și civili înarmați, ca urmare a faptului că un autoturism "Oldi" care circula prin zonă nu a oprit la sondație.

Acest autoturism a fost oprit de plt.pol.Z.F.Toșa Nicolae, care a chemat un TAB pentru a-i controla pe pasageri. În aceste împrejurări, plt.Harțagan Ioan din U.M.01342 Turda l-a rănit ușor pe subofițerul de poliție. În cauza s-a dispus neînceperea urmăririi penale, subofițerul de poliție nefiind plîngere împotriva plt.Harțagan Ioan (dos.nr.56/P/1990).

Tot în data de 25.12.1989 a fost împușcată mortal, din cauză, numita Ilea Ecaterina și au fost răniți de către sold. Moldovan Petru-Călin numiții Karacsony Alexandru și Miclea Iacob. Impușcarea s-a produs în șoseaua în care militarul a pătruns în tanc, agățînd cu baioneta mecanismul de declanșare a focului de la mitraliera a.s. care era încercată.

Prin sentința nr.41/1990 a Tribunalului Militar M.U.Cluj, sold.Moldovan Petru-Călin a fost condamnat la 2 ani închisoare cu executare prin muncă.

PROCUROR MILITAR

Sec. de Justiție,

Viorel Siserman

Viorel Siserman